

چکیده

مقدمه: از طریق ترسیم ساختار علم می توان روابط بین قسمت های مختلف علم را به وضوح نشان داد و به مطالعه تاریخ علم پرداخت، هدف از این مطالعه ترسیم نقشه علمی علوم دارویی کشورهای منتخب خاورمیانه با استفاده از نمایه استنادی علوم در فاصله سالهای ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۲ می باشد.

روش بررسی: این پژوهش از نوع پیمایشی - مقطعی بوده و با استفاده از ابزارهای علم سنجی انجام شده است، جامعه پژوهش مدارک تولید شده در حوزه علوم دارویی ۱۵ کشور منتخب خاورمیانه در بازه زمانی ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۲، که در نمایه استنادی علوم نمایه شده اند و شامل ۲۰۱۶۷ رکورد علمی می باشد، گردآوری داده ها با استفاده از مشاهده پایگاه وب.آ.و.ساینس^۱ صورت گرفته است، سپس داده های فوق با استفاده از نرم افزار اکسل^۲ مورد تحلیل قرار گرفته و توسط دو نرم افزار هیست سایت^۳ و پاژک^۴ نقشه علمی آن ارائه گردید، تحلیل های آماری مبتنی بر آمار توصیفی می باشد.

یافته ها: در این پژوهش از بین ۱۵ کشور خاورمیانه در حوزه علوم دارویی در فاصله سالهای مربوطه، کشور ترکیه با تولید ۶۹۹۲ مدرک (۳۴/۶۷ درصد)، رتبه اول را به خود اختصاص داده است و کشور بحرین با تولید ۳۶ مدرک (۱/۱۸ درصد)، کمترین رتبه را بدست آورده است، کشور ایران با تولید ۴۴۱۲ مدرک (۲۱/۸۷ درصد) رتبه دوم را کسب نموده است. ۱۳۷۹۰ مدرک (۶۸ درصد) از تولیدات علمی در قالب مقالات بودند، ۲۰۰۳۰ مدرک (۹۹/۳۲ درصد) به زبان انگلیسی منتشر شده اند، در بین دانشگاه های منطقه خاورمیانه در حوزه علوم دارویی، دانشگاه علوم پزشکی تهران با تولید ۱۳۵۹ مدرک (۶/۷۳ درصد)، بالاترین میزان تولید علم را بخود اختصاص داده است. از لحاظ روابط علمی بین کشورها، نویسندگان کشور امارات متحده عربی با برقراری ۱۳ پیوند با نویسندگان سایر کشورها، رتبه نخست را کسب نمودند، مجله Iranian Journal of Pharmaceutical Research با تولید ۳۵۸ مدرک (۱/۷۷ درصد)، به عنوان مجله برتر به لحاظ نشر بیشترین برون دادهای علمی شناخته شده است. بیشترین مدارک تولید شده مربوط به سال ۲۰۱۲ می باشد، نقشه علمی حوزه علوم دارویی بر مبنای امتیاز استناد محلی از ۲ خوشه و بر مبنای امتیاز استناد جهانی از ۳ خوشه تشکیل شده است.

نتیجه گیری: با توجه به یافته های حاصل از پژوهش، برقراری رابطه علمی با کشور ترکیه و استفاده از انتشارات دانشگاه های برتر و خریداری مجلات برتر مشخص شده در حوزه علوم دارویی، به پیشرفت این حوزه کمک می نماید، همچنین بررسی موضوع خوشه ها بیانگر استفاده گسترده از آنتی اکسیدانها و گیاهان دارویی می باشد.

کلید واژه: علم سنجی، علوم دارویی، نقشه علم نگاشتی، نمایه استنادی علوم

¹ Web Of Science

² Excel

³ HistCite

⁴ Pajek